नगर सभाबाट पारित मितिः २०८२/०३/१६

माडी नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
बसन्तपुर,चितवन
बागमती प्रदेश नेपाल

माडी नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

स्थानीय राजपत्र

खण्डः ९ संख्या-२

भाग-१

कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी ऐन,२०८२

नेपालको संविधान बमोजिम माडी नगर सभाले बनाएको तल उल्लेख भए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

माडी नगरपालिकाको कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी ऐन, २०८२

प्रस्तावनाः

माडी नगरपालिकाको समग्र विकासको लागि नगरपालिकामा राजश्व लगाउने तथा उठाउने सम्बन्धमा ऐन व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले माडी नगरपालिकाको नगर सभाले नेपालको संविधानको धारा २२६ को उपधारा (१) बमोजिम यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

(१) यस ऐनको नाम "कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी ऐन, २०८२" रहेको छ।

(२) यो ऐन माडी नगरपालिका क्षेत्रभित्र लागु हुनेछ र यस ऐन बमोजिमको कर वा राजश्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहाँसुकै रहे बसेको भए पनि निजको हकमा समेत लागु हुनेछ।

(३) यो ऐन नगरपालिकाले माडी नगरपालिकाको स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भएको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसँगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,

(क) "कम्पनी" भन्नाले प्रचलित नेपाल ऐन बमोजिम स्थापना भएको कम्पनी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रचलित नेपाल ऐन बमोजिम स्थापित सँगठित संस्थालाई समेत जनाउँछ।

(ख) "कर" भन्नाले परिच्छेद-४ बमोजिम लागेको वा लाग्ने कर सम्झनु पर्छ।

(ग) "कर अधिकृत" भन्नाले ऐनको दफा ६ बमोजिम नियुक्ति गरेको कर अधिकृत सम्झनु पर्दछ र सो शब्दले कर अधिकृतको रूपमा काम गर्न जिम्मेवारी सुम्पेको वा कर अधिकृतको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने स्थानीय सरकारको अधिकृतस्तरको कर्मचारीलाई समेत सम्झनु पर्दछ।

(घ) “करदाता” भन्नाले कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले कुनै करको विवरण बुझाउन सूचना दिएको वा अरू कुनै कारवाही प्रक्रिया शुरू गरेको व्यक्ति समेतलाई जनाउँछ।

(ङ) “कर निर्धारण” भन्नाले कर निर्धारण सम्झनु पर्छ र सो शब्दले पुनःनिर्धारण र अतिरिक्त कर निर्धारणलाई समेत जनाउँछ।

(च) “नगरपालिका” भन्नाले स्थानीय तहको कार्यकारिणी अधिकार प्रयोग गर्ने माडी नगरपालिका सम्झनु पर्छ।

(छ) “गैरकर राजश्व” भन्नाले परिच्छेद-१४ बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैरकर राजश्व सम्झनु पर्छ।

(ज) “परिवार” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति, पत्नी र अंश छुटिए वा नछुट्टिएका नाबालिग सन्तान सम्झनुपर्छ।

(झ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८४ बमोजिमको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्दछ।

(ञ) “फर्म” भन्नाले प्रचलित कानुन बमोजिम दर्ता भएको वा दर्ता नभएको जुनसुकै फर्म सम्झनु पर्छ।

(ट) “राजश्व उपशाखा” भन्नाले नगरपालिकामा कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी काम, कारवाही गर्ने नगरपालिका अन्तर्गतको सँगठन संरचना सम्झनु पर्छ।

(ठ) “व्यक्ति” भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्ति सम्झनुपर्छ।

(ड) “सभा” भन्नाले माडी नगरपालिकाको नगर सभा सम्झनु पर्छ।

(ढ) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधान, २०७२ सम्झनु पर्छ।

३. व्याख्याः यो कानुनमा परिभाषा गरिएका शब्दावलीको सोही अनुसार र अरुमा प्रचलित ऐन कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन तथा दफा ४ बमोजिमका सिद्धान्तका आधारमा गरिनेछ।

परिच्छेद- २

राजश्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्त

४. कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी सामान्य सिद्धान्तः (१) कर राजश्व देहायका सिद्धान्तलाई आधार लिई लगाइनेछ।

(क) कर तिर्न सक्ने क्षमताका आधारमा।

(ख) कर प्रणाली समानता र न्यायमा आधारित रहने गरी।

(ग) सरल, पारदर्शी र मितव्ययी हुने गरी।

(घ) नागरिकलाई सुविधा हुने किसिमबाट।

(ङ) स्वेच्छिक रुपमा कर तिर्न प्रेरित हुने वातावरण सृजना गरी।

(च) करको आधार, करको दर र कर तिर्ने अवधि स्पष्ट गरी।

(छ) पश्चातदर्शी असर नपर्ने गरी।

(२) गैरकर राजश्व लगाउँदा उपलब्ध गराइने सेवा, सहुलियत र सुविधाको लागत, सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मानी लगाइने र उठाइनेछ।

परिच्छेद- ३

कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था

५. कर प्रशासनः (१) नेपालको संविधानको व्यवस्था अनुरुप आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको कर तथा गैरकर प्रशासन माडी नगरपालिकाले गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन व्यावसायिक, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकामा राजश्व उपशाखा रहनेछ।

६. कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्थाः (१) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले कर अधिकृतको रुपमा कार्य गर्न कम्तिमा अधिकृत स्तरको कर्मचारीलाई कर अधिकृत रुपमा तोक्न सक्नेछ।

(२) राजश्व उपशाखामा नगरपालिकाले प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृत दरबन्दीका आधारमा एक वा सो भन्दा बढी तहका कर अधिकृत, कर सहायक तथा सहयोगीहरुलाई काममा लगाउन सक्नेछ।

७. कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकारः यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) करदाता दर्ता गर्ने।

(ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने।

(ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने।

(घ) कर संकलन गर्ने।

(ङ) कर तथा गैरकर राजश्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने।

(च) करदाता मैत्री वातावरण बनाउन उपयुक्त र आवश्यक कार्य गर्ने।

(छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

(ज) कर कानुन र कर प्रशासनको क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने विषयमा नगरपालिकालाई सुझाव दिने।

(झ) कर सम्बन्धी अभिलेख दुरुस्त राख्न लगाउने।

(ञ) कर सम्बन्धी अन्य काम गर्ने।

८. अधिकार प्रत्यायोजनः (१) नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले संविधान र यस ऐन बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा राजश्व उठाउने अधिकार कर अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(२) कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रयोगका लागि अन्य कर्मचारीलाई समेत काममा लगाउन सकिने छ।

(३) कर अधिकृतले आफूलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकाबाट कुनै खास निर्देशन भएकोमा सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

९. प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारीः (१) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा रहनेछ।

(२) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्नेले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्नेप्रति उत्तरदायी रही प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद- ४

कर राजश्व सम्बन्धी व्यवस्था

१०. सम्पत्ति करः (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सम्पत्ति कर लगाउने भनी तोकेको घर र घरले चर्चेको जग्गामा नगरपालिकाको आर्थिक ऐनमा उल्लेख भएअनुसार सम्पत्ति कर लगाउने र उठाउनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सम्पत्ति कर लगाउने भनी तोकेको घर र जग्गा बाहेकका अन्य जग्गा भएमा दफा १४ बमोजिम भूमिकर (मालपोत) लगाउनु र असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

(३) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रका घर जग्गाको अभिलेख प्रत्येक वर्ष दुरुस्त मिलाई राख्नु पर्नेछ।

(४) सम्पत्ति कर निर्धारणका लागि सम्पत्ति मूल्याङ्कन देहाय बमोजिम गरिनेछः

(क) घरको बनोट (कच्ची वा पक्की)।पक्की घरको आयु ५० वर्ष र अन्य सरचनाको आयु २५ वर्ष मानिनेछ ।

(ख) घरजग्गासँग सडक वा बाटो जोडिएको वा नजोडिएको र जोडिएको भए पक्की, कच्ची वा गोरेटो जस्तो बाटोको प्रकृति र राजमार्ग, मुख्य सडक वा सहायक सडकसँगको दुरी।

(ग) घरजग्गाको व्यापारिक वा आवासीय उपयोगको अवस्था।

(घ) सम्पत्ति मूल्याङ्कन गर्दा **अनुसूची-१** बमोजिम ह्रासकट्टी गरी खुद सम्पत्ति कायम गरिनेछ। सम्पत्तिको आयू गणना गर्दा पक्की घरको आयु ७५ वर्ष र अन्य सरचनाको ३० वर्ष मानिनेछ । शेष मूल्य शुरु मूल्याङ्कनको २० प्रतिशत मानिनेछ ।

(५) नगरपालिकाले उपदफा (४) बमोजिम घर जग्गा मूल्याङ्कन गर्न देहायको घर जग्गा मूल्याङ्कन समिति गठन गर्न सक्नेछ।

(क) नगरपालिकाले तोकेको ईन्जिनियर वा प्राविधिक -संयोजक

(ख) नगरपालिकाले तोकेको घर जग्गा सम्बन्धी विज्ञ एकजना -सदस्य

(ग) राजश्व उपशाखा प्रमुख -सदस्य सचिव

(६) घर जग्गा मूल्यांकन समितिले प्रत्येक पाँच वर्षमा घर जग्गा मूल्यांकनका आधार र दररेटको सुझाव सिफारिस गर्न सक्नेछ।

(७) घर जग्गा मूल्यांकन समितिले बैठकको कार्यविधि आफैं निर्धारण गर्न सक्नेछ।

(८) सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको स्वामित्व देहायको व्यक्तिमा रहेको मानिनेछः

(क) आर्थिक वर्षको पहिलो दिन जुन सम्पत्ति जसको स्वामित्वमा रहेको छ सो सम्पत्ति सोही व्यक्तिको नाममा।

(ख) कुनै सम्पत्ति एक भन्दा बढी व्यक्तिहरुको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार र अन्यथा सबैको बराबर ।

(९) करदाताले प्रत्येक वर्ष स्वयम् कर निर्धारण गरी असोज मसान्तभित्र नगरपालिकामा विवरण पेश गर्नुपर्नेछ।

(१०) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्तभित्र राजश्व उपशाखामा दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(११) बार्षिक रुपमा तिर्नु बुझाउनु पर्ने सम्पत्ति कर सोही आर्थिक बर्षको पौष मसान्त सम्म बुझाउने करदातालाई नियमानुसार लाग्ने करमा दश प्रतिशत छुट दिइनेछ ।

(१२) नाबालकको नाममा रहेको सम्पत्तिमा लाग्ने सम्पत्ति कर दाखिला गर्ने दायित्व निजको संरक्षक वा माथवर व्यक्तिको हुनेछ।

(१३) महिला करदातालाई नियमानुसार लाग्ने करमा पाँच प्रतिशत छुट दिइनेछ ।

११. घर बहाल करः (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र बहालमा लगाएको घरको आकार, प्रकार, बनौट र चर्चेको जग्गा (प्लिन्थ एरिया) को आधारमा नगरपालिकाको आर्थिक ऐनले तोकेको आधारमा घर बहाल कर लगाई असुल उपर गर्नेछ।

स्पष्टीकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि घर भन्नाले भवन, गोदाम, टहरा, छप्पर (सेड), कारखाना र यस्तै पक्की वा कच्चा संरचना सम्झनु पर्छ।

(२) घर बहालमा लगाउने व्यक्ति घर बहाल करको करदाता हुनेछ। कम्पनी वा संस्था मार्फत घर बहालमा दिएको हकमा उक्त कम्पनी वा संस्था घर बहाल करको करदाता हुनेछ।

(३) घर बहालमा दिंदा प्रत्येक घरधनीले सम्झौता गरी त्यस्तो सम्झौताको प्रति वा सम्झौतामा संशोधन गरिएमा सोको विवरण सो कार्य भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र राजश्व उपशाखामा पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कार्यालय, कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, परामर्शदाता वा जुनसुकै प्रकारको संगठित संस्थाले घर बहालमा लिएकोमा बहाल भुक्तानी गर्दा अग्रीम कर कट्टी गरी घरधनीका तर्फबाट घर बहाल कर बुझाउनु पर्नेछ।

(५) घर बहालको प्रयोजनको लागि स्थानीय सरकारले न्युनतम मासिक घर बहाल रकम निर्धारण गरी लागु नगरेसम्म स्वयम् घोषणाको आधारमा गर्न सक्नेछ।

(६) न्यूनतम मासिक घर बहाल रकम निर्धारण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था नगरपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ।

(७) घर बहालमा दिने घरधनीले घर बहाल करको विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको असोज मसान्त भित्र पेश गर्नु पर्नेछ।

(८) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्तभित्र दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(९) एक आर्थिक वर्षको घर बहाल कर एकमुष्ट रुपमा पौष मसान्तभित्र दाखिला गर्ने घर धनीलाई घर बहाल करमा दश प्रतिशत छुट दिइनेछ।

(१०) नगरपालिका क्षेत्रभित्र कुनै जग्गावालाले आफ्नो जग्गा जुनसुकै प्रयोजनको लागि कोही कसैलाई भाडामा दिएमा त्यस्तो भाडामा दिने र लिने बीच भएको जग्गा बहाल सम्झौताको आधारमा मूल्याङ्कन कायम गरी नगरपालिकाको नगर सभाले निर्णय गरेबमोजिमको हकमा सम्बन्धित जग्गावालाबाट जग्गा बहाल कर असुल उपर गर्नेछ।

१२. भूमिकर (मालपोत)ः (१) नगरपालिकाले भूमिकर (मालपोत) लगाई उठाउन सक्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम सम्पत्ति कर लाग्ने घर र घरले चर्चेको जग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्नेछ र त्यस्तो जग्गाको जग्गाधनीले भूमिकर (मालपोत) तिर्न पर्नेछ।

(३) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार र कूटनीतिक नियोगको नाममा भएका जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्ने छैन।

(४) प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा गम्भीर परिस्थितिमा नगरपालिकाले आधार र कारण खोली त्यसबाट प्रभावित सबैले समान सुविधा पाउने गरी भूमिकर (मालपोत) मा छुट वा मिनाहा दिने निर्णय गर्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम छुट दिने निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यसको सूचना नगर सभाको बैठक चलेको भए नगर सभामा पेश गर्नु पर्नेछ र बैठक नचलेको भए त्यसपछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकले पारित गर्नु पर्नेछ।

(६) भूमिकर (मालपोत) प्रत्येक वर्ष आषाढ महिनाभित्र राजश्व उपशाखा वा सम्बन्धित वडा कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।

(७) स्थानीय सरकारले प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा विशेष परिस्थिति सिर्जना भएकोमा आधार र कारण खोली नगरपालिका भर वा त्यसको कुनै खास क्षेत्र तोकी सो

क्षेत्रको जग्गाको भूमिकर बुझाउने म्याद बढाउन सक्नेछ। सो म्यादभित्र भूमिकर (मालपोत) बुझाएकोमा म्याद भित्र बुझाएको मानिनेछ र थप शुल्क लाग्ने छैन।

१३. मनोरञ्जन करः (१) स्थानीय सरकारले अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ र प्रदेश आर्थिक ऐन बमोजिम चलचित्र घर, भिडियो घर, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, कन्सर्ट जस्ता मनोरञ्जन स्थलमा देखाइने मनोरञ्जनका साधनमा मनोरञ्जन कर संकलन गरिनेछ।

१४. विज्ञापन करः (१) नगरपालिकाले सूचनापाटी (होर्डिङ्ग बोर्ड) मा विज्ञापन कर लगाई असुल गर्न सक्नेछ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमको विज्ञापन कर उठाउँदा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय विभाज्य कोष खातामा जम्मा गरी अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन बमोजिम बाँडफाड गर्नु पर्नेछ।

(३) विज्ञापन राख्न अनुमतिका लागि निवेदन दिनेबाट विज्ञापन कर असुल गरिने छ।

(४) विज्ञापन कर सम्बन्धी अन्य आवश्यक कुरा विज्ञापन कर सम्बन्धी कार्यविधि वा निर्देशिका बमोजिम हुनेछ।

(५) विज्ञापन कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आषाढ मसान्त भित्र बुझाउनु पर्नेछ।

१५. व्यवसाय करः (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजिगत लगानीको आधारमा वार्षिक व्यवसाय कर लगाउन र उठाउन सक्नेछ।

(२) व्यवसाय कर सम्बन्धी अन्य कुरा व्यवसाय कर सम्बन्धी नगरपालिकाबाट बन्ने कार्यविधि वा निर्देशिका बमोजिम हुनेछ।

(३) व्यवसाय कर प्रत्येक वर्षको आषाढ मसान्त भित्र बुझाउनुपर्नेछ

(४) बार्षिक रुपमा तिर्नु पर्ने व्यवसाय कर सोही आर्थिक बर्षको पौष मसान्त भित्र बुझाउने करदातालाई नियमानुसार लाग्ने करमा दश प्रतिशत छुट दिइनेछ ।

परिच्छेद- ५

करदाता दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

१६. करदाताको पहिचान तथा दर्ताः (१) व्यवसाय सञ्चालन गर्नुपूर्व दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) राजश्व उपशाखाले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र राजश्व उपशाखालाई कुनै स्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो उपशाखाले छानबिन गर्दा देखिएका आधारमा करदाताको पहिचान गरिनेछ।

(४) राजश्व उपशाखाले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्ता गरी राख्नु पर्ने छ।

(५) नेपाल सरकारबाट स्थायी लेखा नम्बर लिएका करदाताले कर सम्बन्धी कारोबार गर्दा सोही नम्बरको प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

१७. करदाताको दायित्वः यस ऐन बमोजिम कर तिर्नु पर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिम दायित्व हुनेछः

(क) आफूलाई करदाताको रुपमा दर्ता गराउने।

(ख) निर्धारित समयमा विवरण पेश गर्ने।

(ग) निर्धारित समयमा कर दाखिला गर्ने।

(घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा व्याज बुझाउनु पर्ने भए समयमा उपलब्ध गराउने।

(ङ) हिसाव किताव र अभिलेख दुरुस्त राख्ने।

(च) कर अधिकृतले मागेको सूचना तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने।

(छ) राजश्व उपशाखालाई आवश्यक सहयोग गर्ने।

१८. करदाताको अधिकारः (१) करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछः

(क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार।

(ख) प्रचलित ऐन बमोजिम कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार।

(ग) कर सम्बन्धी विषयमा प्रमाण पेश गर्ने मौका प्राप्त गर्ने अधिकार।

(घ) प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखापरीक्षक नियुक्ति गर्ने अधिकार।

(ङ) कर सम्बन्धी गोप्य कुराहरु यस ऐनमा उल्लेखित भए बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार।

(२) करदाताले उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको दावी गर्न आफ्नो दायित्व पूरा गरेको हुनुपर्ने छ।

१९. करदाताको प्रतिनिधित्वः (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको सदस्य, माथवर व्यक्ति वा निजले व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखापरीक्षक वा निजले लिखित रुपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेर पुगेको वारेसले गर्न सक्नेछ।

स्पष्टिकरणः यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले अठाह्र वर्ष उमेर पुगेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रतिनिधित्व गर्न सक्ने व्यक्तिका तर्फबाट गरिएका काम कारवाही करदाता स्वयमले गरेको मानिनेछ।

परिच्छेद- ६

विवरण दाखिला सम्बन्धी व्यवस्थाः

२०. विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेः (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले करसँग सम्बन्धित विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा व्यहोरा फरक पारी दाखिला गरेको भनी शंका गर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली करसँग सम्बन्धित विवरण दाखिला गर्न वा सच्चाउन आदेश दिन सक्नेछ। त्यस्तो आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले आदेश प्राप्त भएको मितिले एक महिनाभित्र आदेशानुसार गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र विवरण दाखिला गर्न नसक्ने सम्बन्धित व्यक्तिले आधार र कारण खोली समयावधि थपको लागि निवेदन दिएमा कर अधिकृतले तीस दिनसम्मको समयावधि थप दिन सक्नेछ।

२१. **विवरण सच्याउन सकिनेः** यस परिच्छेद बमोजिमको कर विवरण दाखिला भई सकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धी वा गणितीय भूल भएको भन्ने लागेमा करदाताले पहिला विवरण दाखिला भएको मितिले तीन (३) महिनाभित्र यथार्थ, तथ्य र सही अंक सहितको अर्को विवरण पेश गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद- ७

कर दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

२२. **कर दाखिला गर्नुपर्नेः** यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर ऐनको परिच्छेद-४ मा उल्लेख गरिएकोमा सोही समयमा र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षभित्र राजश्व उपशाखामा दाखिला गर्नु पर्नेछ।

२३. **कर दाखिला निस्सा दिनु पर्नेः** करदाताले यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर वा गैरकर राजश्व वा अन्य रकम बुझाएपछि करदातालाई तत्काल त्यसको निस्सा दिनु पर्नेछ।

२४. **कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्थाः** (१) करदाताले यस ऐनबमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नु पर्ने भन्दा बढी कर बुझाएको निवेदन परेमा कर अधिकृतले वेहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको एक महिनाभित्र माग बमोजिम फिर्ता दिने निर्णय गर्नु पर्नेछ।

२५. **कर समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था**: (१) करदाताले दफा २४ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरिएको रकम दाखिला गर्नु पर्ने कर रकममा समायोजन गर्न कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेकोमा व्यहोरा साँचो देखिएमा कर अधिकृतले निवेदन परेको एक महिनाभित्र माग बमोजिम समायोजन गर्न आदेश दिनु पर्नेछ।

परिच्छेद- ८

कर परीक्षण र कर निर्धारणः

२६. कर परीक्षण र कर निर्धारणः (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश नगरेको वा पेश गरेको विवरणमा देहायका सबै वा कुनै काम कुरा भए गरेको देखिएमा कर अधिकृतबाट कर परीक्षण गरी कर निर्धारण गरिनेछः

(क) अभिलेख दुरुस्त नदेखिएमा।

(ख) गलत वा झुट्टा कागजात वा विवरण संलग्न गरेको देखिएमा।

(ग) यथार्थ विवरण नदेखाएको विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा।

(घ) लगानीका आधारमा करको दायित्व कम देखाएकोमा।

(ङ) करको दर फरक पारेकोमा।

(च) कानुन बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्नेमा पनि सोको दावी गरेकामा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएमा करदातालाई आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्न तीस दिनको सूचना दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएकोमा करदाताले सूचनामा तोकेको म्यादभित्र आफ्नो स्पष्टीकरण पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) कर अधिकृतले उपदफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र करदाताले स्पष्टीकरण पेश गरेमा सो समेतलाई आधार बनाई र स्पष्टीकरण पेश नगरेमा ऐन बमोजिम कर निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

२७. कर निर्धारणको सूचनाः (१) यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतबाट कर निर्धारण भएकोमा बुझाउनु पर्ने कर रकम, स्थान, समय सीमा र बैंक खाता नम्बर समेत उल्लेख गरी करदातालाई कर निर्धारणको सूचना दिनु पर्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिमको कर दाखिला गर्दा निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लिखित स्थान र समय सीमा भित्र कर दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कर रकम बैंक दाखिला गरिएकोमा करदाताले त्यसको सम्बन्धित भौचर राजश्व उपशाखामा बुझाउनु पर्नेछ।

परिच्छेद- ९

कर तथा गैरकर संकलन सम्बन्धी व्यवस्थाः

२८. कर तथा गैरकर संकलन सम्बन्धी व्यवस्थाः (१) यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नु पर्ने कर, जरिवाना र शुल्क वापतको रकम करदाता वा लाभग्राहीले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरेमा कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्व स्वीकृति लिई देहायको एक वा एकभन्दा बढी तरीका बमोजिम कर असुल गर्न सक्नेछः

(क)कार्यालयको वेभसाइट वा पत्रपत्रिका वा सञ्चारका अन्य माध्यमद्वारा सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरेर ।

(ख) करदातालाई फिर्ता गर्नु पर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर।

(ग) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, नगरपालिका वा सरकारी स्वामित्वका संस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

(घ) कुनै तेस्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम करदाताको पूर्व सहमति लिई कट्टा गरेर।

(ङ) बैंक वा वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

(च) करदाताको कारोबार रोक्का गरेर।

(छ) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्ति माथि दावी वा कब्जा गरेर।

(ज) करदाताको सम्पत्ति एकै पटक वा पटक पटक गरी तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गरेर।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लिलामको कारवाही सुरु भएपछि सो कारवाही समाप्त हुनुपूर्व कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कूल रकमको थप पाँच प्रतिशत शुल्क सहित असुल गरिनेछ।

(३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नु पर्ने रकम भन्दा बढी भएमा बढी भएजति रकम साठी दिनभित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता गर्दा निजले उपलब्ध गराएको बैंक खातामा जम्मा गरिदिनु पर्नेछ।

परिच्छेद- १०

जरिवाना शुल्क र व्याज

२९. जरिवाना लाग्नेः यस ऐनको पालना नगरी करको दायित्व घटाएमा कर अधिकृतले कर विगोको शत प्रतिशत जरिवाना लाग्नेछ।

३०. जरिवाना लाग्नेः यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नु पर्ने कर तथा गैरकर समयमा दाखिला नगरेमा तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकममा तोकिए बमोजिम जरिवाना लाग्नेछ।

३१. अभिलेख नराखेमा शुल्क लाग्नेः यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले अभिलेख नराखेमा रु १,०००।- शुल्क लाग्नेछ।

३२. समयमा विवरण दाखिला नगरेमा शुल्क लाग्ने: यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरेमा तोकिए बमोजिम जरिवाना लाग्नेछ।

३३. झुट्टा विवरण दिएमा शुल्क लाग्नेः यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले झुट्टा विवरण दाखिला गरी करको दायित्व घटाएमा फरक परेको कर रकम असुल गरी सोको शत् प्रतिशत जरिवाना शुल्क लाग्नेछ।

३४. समयमा कर तथा गैरकर नबुझाएमा लाग्ने जरिवानाः

(१) तिर्नुपर्ने शुल्क नतिरी प्रवेश शुल्क लाग्ने स्थानमा प्रवेश गरेमा दोब्बर शुल्क लाग्नेछ।

(२) वार्षिक रुपमा बुझाउनुपर्ने कर नबुझाएमा त्यसपछिको प्रथम वर्ष १५% जरिवाना र त्यसपछिको प्रत्येक वर्षमा थप २०% का दरले जरिवाना लाग्नेछ।
तर आ.व.२०७२/७३ देखि आ.व. ०८१/०८२ सम्म लाग्ने जरिवानामा २०८२ असोज मसान्तसम्म कर बुझाएमा जरिवानामा ८०% छुट दिइने छ।

परिच्छेद- ११

पूर्वादेश र प्रशासकीय पुनरावलोकन

३५. पूर्वादेश माग गर्न सक्नेः (१) कुनै करदाताले यस ऐन बमोजिम लगाइएको कर, दस्तुर, शुल्क वा ऐनका व्यवस्था बारे द्विविधा भएमा सोको निराकरणका लागि निजले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिएकोमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले द्विविधा निराकरण गर्न पूर्वादेश जारी गरी करदातालाई सो पूर्वादेश उपलब्ध गराउने छ।

(३) उपदाफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भैसकेको विषयमा यस दफा बमोजिम पूर्वादेश जारी गर्न सकिने छैन।

(४) उपदाफा (१) बमोजिमको पूर्वादेश अदालतको आदेशबाट अन्यथा नभए सम्म कायम रहने छ।

३६. प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेः यस ऐन बमोजिमका देहायको निर्णय माथि प्रशासकीय पुनरावलोकन हुन सक्नेछः

(क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र संशोधित कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय।

(ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको कर र गैरकर राजश्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, व्याज सम्बन्धी निर्णय।

३७. प्रशासकीय पुनरावलोकनको प्रक्रियाः (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारण निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो निर्णय भएको मितिले ३० दिनभित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदाफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन माथि ६० कार्यदिन भित्र कारवाही र किनारा गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद- १२

पुनरावेदन

३८. उजुरी नलाग्नेः यस ऐन बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने विषयमा त्यस्तो पुनरावलोकन नभई कुनै अदालतमा कुनै उजुर लाग्ने छैन।

३९. पुनरावेदन दिन सक्नेः (१) प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र प्रशासकीय पुनरावलोकन नहुने विषयमा कारण परेको मितिले चित्त नबुझ्ने पक्षले ६० दिन भित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(२) जिल्ला अदालतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

परिच्छेद- १३

गैरकर राजश्व

४०. सेवा शुल्क तथा दस्तुरः नगरपालिकाले संविधानको **अनुसूची-८** बमोजिमका क्षेत्र र विषयमा उपलब्ध सेवा वापत सेवा शुल्क तथा दस्तुर लगाई उठाउन सक्नेछ।

४१. पर्यटन शुल्कः (१) नगरपालिकाले आफैं निर्माण गरेको पर्यटकीय स्थल, पर्यटन व्यवसाय र पर्यटकीय क्रियाकलापमा पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ। पर्यटकीय क्षेत्रमा उपलब्ध सेवाको लागत सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मानी पर्यटन शुल्क लगाउनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक क्षेत्रमा यो ऐन लागु हुनु पूर्व पर्यटक प्रवेश सेवा शुल्क लिई आएको रहेछ भने सोलाई निरन्तर रुपमा नगरसभाबाट तोकिएको शुल्कको आधारमा उठाउन वा आन्तरिक आयको ठेक्का बन्दोबस्त गर्न सक्नेछ।

(३) नगरपालिका क्षेत्र भित्रको कुनै पनि पर्यटकीय स्थलमा नगरपालिकाले उपलब्ध गराउने सेवाको आधारमा नगरपालिकाले निर्णय गरी तोकिए बमोजिमको पर्यटक सेवा शुल्क उठाउन सक्नेछ।

४२. सवारीसाधन पार्किङ्ग शुल्कः नगरपालिकाले आफूले निर्माण वा व्यवस्था गरेको सवारी साधन पार्किङ्ग स्थलमा सवारी साधन पार्किङ्ग शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

तर नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले निर्माण गरेका राष्ट्रिय र प्रदेश स्तरका राजमार्गको छेउछाउ वा पेटिमा पार्किङ्ग शुल्क उठाउन सक्ने छैन।

४३.**बहाल विटौरी शुल्कः** नगरपालिकाले सार्वजनिक, नगरपालिकाको नाममा रहेको र ऐलानी जग्गा र त्यस्ता जग्गामा रहेका पोखरी, हाटबजार, प्रदर्शनीस्थल र ती ठाउँमा राख्न अस्थायी अनुमति दिएका पसलमा बहाल विटौरी शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

४४.**जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु शुल्कः** नगरपालिकाले जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तुको कारोबारमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

४५. **अन्य शुल्क लगााउन सक्नेः** (१) नगरपालिकाले अनुसूची-२ मा उल्लिखित विषय र क्षेत्रमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ।

(२) नगरपालिकाले संविधान र अन्तर सरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को विपरित नहुने गरी आफूले प्रदान गरेको सेवा, सुविधा र व्यवस्थापन गरेका थप वा नयाँ क्षेत्र वा विषयमा शुल्क लगाउन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सेवा शुल्क लगाउने वा त्यसको दरमा हेरफेर गरेको विवरण नगरपालिकाले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले सात कार्यदिन भित्र नगर सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ।

४६. **छुट वा मिनाहाः** (१) नगरपालिकाले खास अवस्थामा र विशेष परिस्थितिमा यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैरकर राजश्वमा आधार र कारण खुलाई आंशिक वा पूर्ण रुपमा छुट दिन वा मिनाहा गर्न सक्नेछ। यसरी छुट दिंदा समान अवस्थाका सबै करदातालाई समान व्यवहार गरिनेछ।

(२) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले कुनै परियोजना वा विकास कार्यका लागि खास सामाग्री,कारोबारमा कर नलाग्ने व्यवस्था गरेकोमा नगरपालिकाले तत् तत् सरकारसँग समन्वय गरी कर छुट सम्बन्धी सो व्यवस्थाको पालना गर्ने गराउने छ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम गैरकर राजश्वमा छुट वा मिनाहा दिएको विवरण सभाको बैठक चलेको समयमा र सभाको बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद- १४

समन्वय सम्बन्धी व्यवस्था

४७. नेपाल सरकारसँग समन्वयः (१) नगरपालिकाले संघीय कानुन वा यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर वा गैरकर राजश्व असुल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको एकद्वार प्रणाली अपनाउन नगरपालिका वा नगरपालिकाले तोकेको कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनका लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(३) नगरपालिकाले संविधानको साझा सूचीमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैरकर राजश्वका आधार वा दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तरगत समन्वय गरिएका विषयहरु यस ऐनमा परे सरह मानिने छ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोही अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ।

४८. केन्द्रीय बैंकसँग समन्वयः नगरपालिकाले कर र गैरकर राजश्व संकलनका सम्बन्धमा केन्द्रीय बैंक (नेपाल राष्ट्र बैंक) सँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

४९. अन्य निकाय, कार्यालय र संस्थासँग समन्वयः नगरपालिका वा नगरवालिकाले तोकेको कुनै पदाधिकारी वा अधिकृतले कर तथा गैरकर राजश्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तरगत सरकारी निकाय, बैंक वा संस्थासँग समन्वय गर्न सक्नेछ।

परिच्छिेद- १५

राजश्व प्रस्ताव तर्जुमा तथा सूचना सम्बन्धी व्यवस्था

५०. राजश्व सम्बन्धी नयाँ प्रस्तावः नगरपालिकाले कर तथा गैरकर सम्बन्धी नयाँ कर प्रस्ताव तयार गर्दा सरोकारवालासँग परामर्श गर्नु पर्नेछ।

५१. सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्नेः (१) यस कानुन बमोजिम नगरपालिकाले लगाएको कर र गैरकर राजश्व उठाउने कार्यालयको प्रमुखले सो कर र राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धी सूचना सर्वसाधारणको लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर समेत मिलाई नगरपालिकाको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

(३) नगरपालिकाले कर र राजश्वका दर र हेरफेर सम्बन्धी विवरण केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा समेत राख्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय वा सो मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

परिच्छिेद- १६

विविध

५२. विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्नेः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नगरपालिकाले विद्युतीय माध्यम (अनलाइन) बाट करदातालाई सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेश गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम दाखिला गर्ने, कर वा त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर सम्बन्धी अन्य काम कारवाही गर्न सकिने व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

५३. ठेक्कामा लगाउन नपाइनेः नगरपालिकाले आफूले असुल गर्नु पर्ने कुनै गैरकर बाहेकका राजश्व ठेक्का लगाई उठाउन पाइने छैन। गैरकरका लागि आवश्यकता अनुसार उपयुक्त विधि र प्रकृया अपनाई बन्दोबस्त गरी आयश्रोत व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ।

५४. अनुसूचीमा हेरफेरः नगर कार्यपालिकाले यस ऐनको अनुसूचीमा आवश्यक हरफेर गर्न सक्नेछ र त्यसरी गरिएको हेरफेरको सूचना सभाको बैठक बसेको भए बैठकमा

र तत्काल बैठक नबसेको भए त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ।

५५. कागजातको ढाँचा (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको कार्यविधि वा निर्देशिकामा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरिका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा नगरपालिकाले आदेश वा सूचना जारी गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका आदेश वा सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र वडाको सूचना पाटी, वेभसाईट र स्थानीय पत्रपत्रिकाको माध्यमबाट उपलब्ध गराउन सकिने छ।

५६. सूचना तामेली रीत पुगेको मानिनेः (१) यस ऐन बमोजिम दिनु पर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाएको वा दिइएको मानिनेछः

(क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,

(ख) निजको परिवारको उमेर पुगेको सदस्यलाई बुझाएको,

(ग) नाबालिगको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,

(घ) कार्यालय संस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुखलाई बुझाएको,

(ङ) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्रर गरी पठाएको।

(२) कर अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको कम्प्युटर प्रविधिबाट इनस्क्रीप्ट वा इनकोड गरिएको वा दिइएको कागजातलाई रीतपूर्वकको मानिनेछ।

५७. कागजातको अभिलेख राख्नेः (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहाय बमोजिमका आवश्यक कागजातहरु सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछः

(क) यस ऐन बमोजिम माडी नगरपालिकामा पेश गर्नु पर्ने कागजात र सोलाई पुष्टयाईं गर्ने सूचना तथा कागजात।

(ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुऱ्याउने कागजातहरु ।

५८. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेः यस ऐनको प्रयोजनको लागि नगर कार्यपालिकाको अधिकार प्राप्त अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखितहरु पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिमको अधिकार हुनेछ।

५९. कर अधिकृतको परिचयः कर अधिकृत र राजश्व उपशाखामा काम गर्ने प्रत्येक अधिकृत र अन्य कर्मचारीले परिचय पत्र आफ्नो साथमा राख्ने, काम गर्ने समयमा लगाउने र कर्तव्य पालनको सिलसिलामा परिचय पत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ।

६०. विभागीय कारवाही र सजाय हुनेः (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासनसँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारी कर तिर्नु बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानिनोक्सानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीबढी गर्ने, समान अवस्थामा करदाता बीच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाइदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजी स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानुन बमोजिम गर्नु पर्ने काम समयमा नगरी दुःख वा हैरानी दिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले स्थानीय सरकारको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुर परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानबिन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धी कानुन बमोजिम आफूलाई कारवाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैंले विभागीय कारवाही गर्ने र कारवाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारवाहीको लागि अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष रायसाथ पेश गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम अनुचित कार्य गरेको कुरा खुल्न आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक कारवाही गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम छानबिन र कारवाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई सम्बन्धित सेवा सम्बन्धी कानुन बमोजिम निलम्बन गर्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (२) बमोजिम छानबिन गर्ने अवधिभर सो अधिकृतलाई कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राखिने छ।

(६) उपदफा (३) बमोजिम छानबिन गर्ने र कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने अवधि तीन महिना भन्दा बढी हुने छैन।

६१. पुरष्कृत गर्न सक्नेः (१) माडी नगरपालिकाले यथार्थपरक र विश्वसनीय रुपमा तथा कानुनले तोकेको म्यादभित्र कर विवरण बुझाउने, लागेको कर दाखिला गर्ने र कर अधिकृतले अनुरोध गरेको सूचना उपलब्ध गराउने तीन जना करदातालाई प्रत्येक वर्ष पुरस्कार दिने व्यवस्था गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था माडी नगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

६२. म्याद, हदम्याद नजानेः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधि बाहेक गरी गणना गरिनेछः

(क) अदालतबाट स्थगन वा कर अधिकृत वा अन्य सरकारी निकायबाट रोक्का वा स्थगन भएको अवधि,

(ख) पुनरावेदन गरेकोमा पुनरावेदन तहको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्मको अवधि।

६३. निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउने अधिकारः यस ऐन बमोजिमको काम प्रभावकारी रुपमा गर्न नगरपालिकाले आवश्यक निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउन सक्नेछ।

आज्ञाले,

जगत प्रसाद भुसाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

अनुसूची- १

(दफा १० उपदफा (४) को (घ) सँग सम्बन्धित)

ह्रासकट्टी गर्ने तरीका

यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिको ह्रासकट्टी गर्ने तरीका (युनिफर्म चार्ज मेथड) को फिक्सड इन्सटल्मेण्ट् मेथड अनुसार हुनेछ। यसको गणना देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

सुत्रः

ह्रासकट्टी रकम = सम्पत्तिको प्रारम्भिक मूल्य - अनुमानित शेष मुल्य / सम्पत्तिको आयू (वर्ष)

उदाहरणः

कुनै सम्पत्तिको मूल्य शुरुमा रु.१०,००,०००। छ। यसको आयू ५० वर्ष पछि यो सम्पत्ति बिक्री गर्दा रु.२,००,०००।- आउँछ भने यसको प्रति वर्ष ह्रासकट्टी रकम निम्नानुसार हुन्छ।

ह्रासकट्टी रकम =१०,००,०००-२,००,००० / ५०

=८००००० / ५०

. =१६०००।-

(प्रतिवर्ष रु. १६०००।- ह्रासकट्टी खर्च घटाउन पाइन्छ।)

अनुसूचि- २

(दफा ४५ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

नगरपालिकाले शुल्क लगाई उठाउन सक्ने विषय क्षेत्र

१. खानेपानी, धारा र पोखरी

२. बिजुली

३. टेलिफोन

४. वातावरण, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई र ढल व्यवस्थापन

५. शौचालय, स्नानगृह

६. सार्वजनिक पार्क

७. हाटबजार

८. पशु वधशाला

९. अतिथि गृह र छात्रवास

१०. अचल सम्पत्ति मूल्यांकन शुल्क

११. मर्मत सुधार (आफूले निर्माण गरेका यस अनुसूचीमा उल्लिखित साधन र सुविधाको मर्मत सुधारमा लाग्ने खर्च सम्बन्धी)

१२. पर्यटकीय क्षेत्र

१३. सडक मर्मत सम्भार शुल्क